

Na de no regret-maatregelen: wat nu met uw grond?

In 2021 inventariseerde de OVAM meer dan 800 sites in Vlaanderen waar het mogelijk gebruik van PFAS-houdend blusschuim tot een bodemverontreiniging geleid zou kunnen hebben. Op het overgrote deel van deze locaties werd ondertussen een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van PFAS, op andere locaties is dat onderzoek nog aan de gang. Waar nodig duidde de OVAM een saneringsplichtige aan om een beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren. Door dat beschrijvend bodemonderzoek weten we op welke gronden bijkomende actie nodig is, en wat die precies inhoudt. Dat is vandaag al het geval in 106 dossiers (waarvan 21 brandweersites). In ongeveer 50% van de gevallen blijken er verdere maatregelen nodig te zijn. De huidige no regret-maatregelen, uitgevaardigd door het Departement Zorg zullen dan verdwijnen. In de plaats komen heel concrete richtlijnen voor wat wel of niet kan met de grond, in afwachting van de sanering. De OVAM, Departement Zorg en Departement Omgeving willen daarom klaarheid brengen over die verschillende mogelijke richtlijnen.

Het jarenlange gebruik van PFAS heeft op heel wat plaatsen in Vlaanderen mogelijk voor ernstige milieuvervuiling gezorgd. Het Departement Zorg nam in de zomer van 2021 een aantal no regret-maatregelen om burgers te beschermen tegen verdere blootstelling op meer dan 800 verdachte locaties. Zo werd sterk afgeraden om bv. eieren te eten van de kippen in je tuin, of om zelfgekweekte groenten te consumeren. Die preventieve no regret-maatregelen voor deze zones kwamen er in afwachting van het verdere bodemonderzoek. Alle inwoners in deze zones kregen uit voorzorg de raad om de no regret-maatregelen op te volgen, tot men exact wist welke percelen wel, en welke niet verontreinigd waren.

Wel of geen PFAS-verontreiniging?

Aan de hand van de resultaten van het beschrijvend bodemonderzoek kan de OVAM de precieze contouren van de verontreiniging afbakenen. En weten we dus waar bodemsanering noodzakelijk is, en waar dat toch niet nodig blijkt te zijn. In de gebieden waar geen sanering nodig is omdat er geen verontreiniging met PFAS is vastgesteld, mogen de no regret-maatregelen de kast in. Burgers kunnen opnieuw zelfgekweekte groenten en de eitjes van hun kippen eten.

Op de plaatsen waar de OVAM wel verontreiniging met PFAS vaststelt en eventueel gesaneerd moet worden, is het een ander verhaal. Waar sanering noodzakelijk is, zal de aanpak afgestemd zijn op de locatie en ernst van de verontreiniging, met andere woorden: geen 'one size fits all'-benadering maar een aanpak op maat. In de plaats van de no regret-maatregelen, die uniform zijn voor de hele zone, komen nieuwe richtlijnen, zoals gebruiksadviezen, gebruiksbepalingen, voorzorgsmaatregelen of veiligheidsmaatregelen.

Waar ondanks lichte bodemverontreiniging geen bodemsanering nodig is, komen er mogelijk gebruiksadviezen voor het uitvoeren van specifieke handelingen. Al deze richtlijnen zijn telkens helemaal op maat van de grond en kunnen eventueel verschillen van grond tot grond.

Vier mogelijke richtlijnen

Afhankelijk van de aard en de omvang van de verontreiniging, zijn vier soorten richtlijnen mogelijk: gebruiksadviezen, voorzorgsmaatregelen, veiligheidsmaatregelen en gebruiksbeperkingen.

- Gebruiksadviezen: De gebruiksadviezen die de OVAM formuleert, hebben een signaalfunctie en houden – in tegenstelling tot gebruiksbeperkingen – geen verplichtingen in voor de eigenaar. Deze gebruiksadviezen geven informatie en advies over welke mogelijkheden bestaan om de verontreinigde grond te gebruiken. Ze moeten de betrokken burgers bewust maken van de gevolgen en de risico's van de verontreiniging bij een gewijzigd gebruik van de grond.
- Voorzorgsmaatregelen: In afwachting van de bodemsanering kan de OVAM tijdelijke voorzorgsmaatregelen opleggen om mens en/of milieu te beschermen tegen de risico's van de bodemverontreiniging. Zo kan het bv. dat men partijen grond moet afdekken in afwachting van de sanering, om zo verdere verspreiding tegen te gaan.

In zeer uitzonderlijke gevallen zijn ook veiligheidsmaatregelen of gebruiksbeperkingen mogelijk.

- Veiligheidsmaatregelen: De bodemverontreiniging vormt een direct gevaar voor de volksgezondheid. Daarom legt de OVAM veiligheidsmaatregelen op. Dat kan bv. zijn dat de toegang tot een terrein wordt verboden in afwachting van de sanering.
- Gebruiksbeperkingen: Wanneer de bodemverontreiniging het gebruik van de verontreinigde grond beperkt of verhindert, legt OVAM gebruiksbeperkingen op. Concreet kan dat betekenen dat je bv. geen grondwater mag gebruiken om je tuin te besproeien of geen groenten uit eigen tuin mag consumeren. In tegenstelling tot de gebruiksadviezen, zijn gebruiksbeperkingen wel verplichtend.

Op de resterende sites waar het beschrijvend bodemonderzoek nog niet is uitgevoerd of afgerond, blijven vanzelfsprekend de no regret-maatregelen van kracht.

De OVAM informeert de lokale besturen over deze verschillende maatregelen en adviezen. Het Departement Zorg adviseert na uitvoering van een beschrijvend bodemonderzoek het lokaal bestuur om in een specifieke zone de no regret-maatregelen op te heffen.

Voor meer informatie:

Jan Verheyen – Stationsstraat 110 2800 Mechelen

T 015 284 140 – G: 0479 89 07 46

woordvoerder@ovam.be

[Joris Moonens](#)

[DEPARTEMENT ZORG](#)

[T 02 553 32 12 - M 0490 654 640 – Woordvoerder 0475 82 93 41](#)

joris.moonens@vlaanderen.be - woordvoerder.zorg@vlaanderen.be